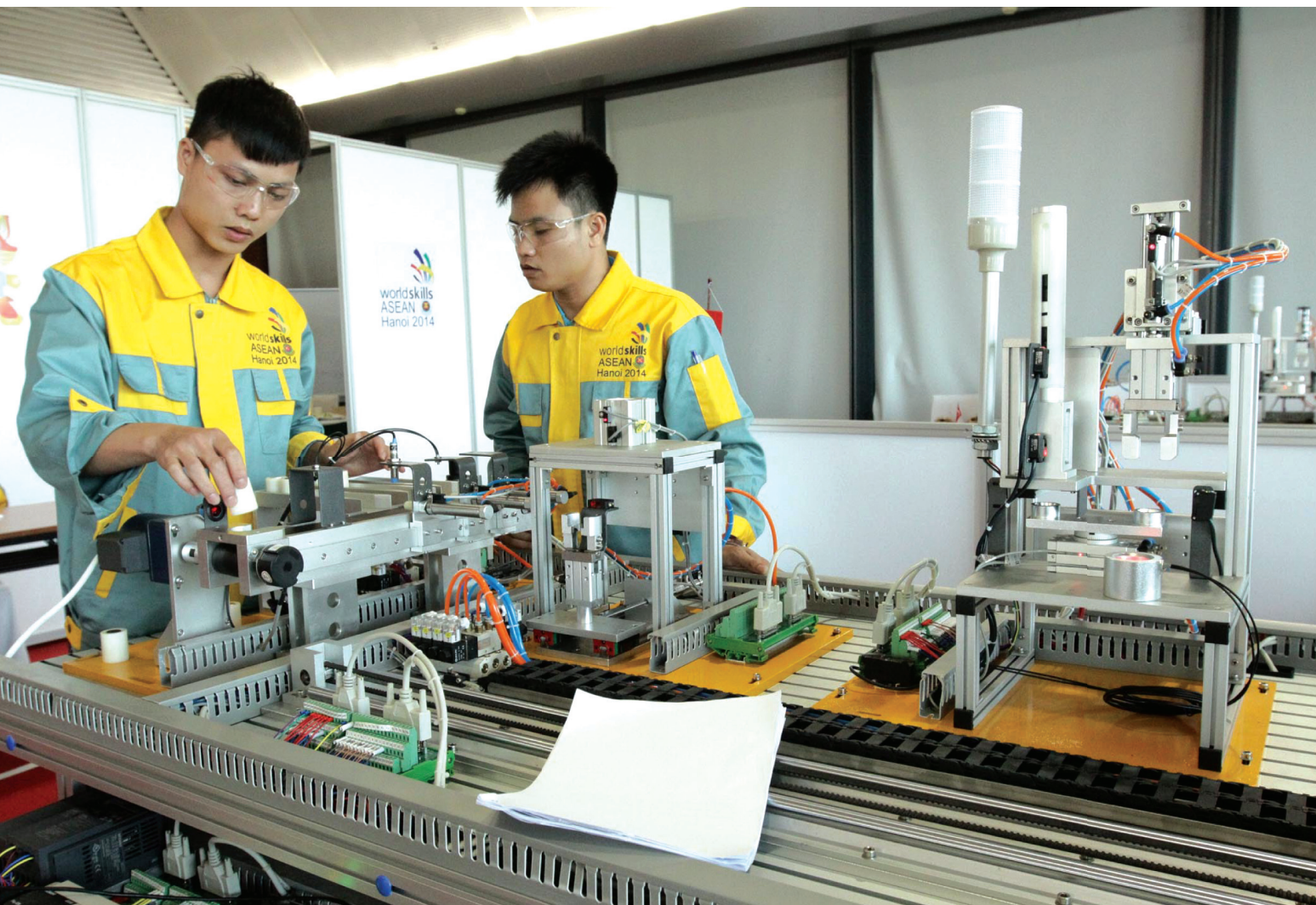

TỔNG CỤC DẠY NGHỀ
Viện Nghiên cứu Khoa học dạy nghề

Báo cáo Dạy nghề Việt Nam, 2013 - 2014

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

Xuất bản:

Viện Nghiên cứu Khoa học Dạy nghề

Tầng 14, Tòa nhà liên cơ quan Bộ LĐ-TB&XH, Lô 25,
Ngõ 8B, Tôn Thất Thuyết, Quận Cầu Giấy, Hà Nội

Tel: +84 04 39745020

Fax: +84 04 39745020

Email: vien_khcn@yahoo.com

Tác giả:

PGS.TS Mạc Văn Tiến
ThS. Phạm Xuân Thu
TS. Nguyễn Quang Việt
ThS. Nguyễn Thị Hoàng Nguyên
ThS. Đặng Thị Huyền
ThS. Mai Phương Bằng
ThS. Phùng Lê Thanh
ThS. Nguyễn Quang Hưng
ThS. Nguyễn Quyết Tiến
CN. Phạm Huỳnh Đức
ThS. Đoàn Duy Đông
CN. Nguyễn Bá Đông
CN. Nguyễn Thị Ngọc Dung
ThS. Bùi Thị Thanh Nhân

Người dịch:

ThS. Nguyễn Thị Diệu Linh

Thiết kế:

Nguyễn Minh Công

Ảnh:

Ralf Bäcker

Năm và nơi xuất bản: Hà Nội, 2015

ISBN: 978 - 604 - 65 - 2337 - 6

Hỗ trợ bởi:

Viện Giáo dục và Đào tạo nghề Liên Bang Đức (BIBB)
Tổ chức GIZ

Federal Institute for
Vocational Education
and Training **BIBB** ▶
▶ Researching
▶ Advising
▶ Shaping the future

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

On behalf of

BMZ

Federal Ministry
for Economic Cooperation
and Development

TỔNG CỤC DẠY NGHỀ
Viện Nghiên cứu Khoa học dạy nghề

Báo cáo Dạy nghề Việt Nam, 2013 - 2014

NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG - XÃ HỘI

LỜI NÓI ĐẦU

Việt Nam đang hội nhập sâu và rộng với các nước trong khu vực và thế giới với những lợi thế và những bất lợi; với nhiều cơ hội nhưng cũng không ít thách thức. Trong bối cảnh đó, Đảng và Nhà nước Việt Nam một lần nữa khẳng định đầu tư để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, nhất là nguồn nhân lực chất lượng cao là một trong những ưu tiên hàng đầu, nhằm nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia.

Chất lượng nguồn nhân lực được hình thành chủ yếu thông qua giáo dục và đào tạo. Vì vậy, định hướng đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo Việt Nam được coi là nền tảng cơ bản để nâng cao chất lượng nguồn nhân lực của quốc gia. Một trong những việc được pháp luật hóa định hướng này, đó là Quốc hội Việt Nam đã thông qua Luật Giáo dục nghề nghiệp (GDNN). Một trong những nội dung quan trọng của Luật, đó là hình thành hệ thống GDNN với 3 cấp trình độ đào tạo là sơ cấp, trung cấp và cao đẳng, đồng thời hình thành 3 loại cơ sở GDNN là trung tâm GDNN, trường trung cấp và trường cao đẳng.

Với mục tiêu tiếp tục cung cấp thông tin cho các nhà hoạch định chính sách, các nhà quản lý, các cơ sở GDNN, các doanh nghiệp và người lao động về các hoạt động đào tạo nghề nghiệp của Việt Nam, cũng như các tổ chức quốc tế có quan tâm và đầu tư vào lĩnh vực GDNN của Việt Nam; được sự đồng ý của lãnh đạo Tổng cục Dạy nghề, Viện Nghiên cứu Khoa học dạy nghề đã tổ chức xây dựng Báo cáo Dạy nghề Việt Nam 2013 - 2014.

Báo cáo này là Báo cáo cuối cùng có tên gọi “Báo cáo Dạy nghề” để phù hợp với các quy định của pháp luật vào thời điểm xây dựng Báo cáo và tiếp nối “mạch” của các Báo cáo những năm trước. Chính vì vậy, về cơ bản, các số liệu thống nhất được sử dụng đến 31 tháng 12 năm 2013, mặc dù thời điểm phát hành Báo cáo có thể muộn hơn. Cũng chính vì vậy, về cơ bản, Báo cáo vẫn sử dụng cụm từ “dạy nghề” trong các câu phân, trừ trường hợp có liên quan đến Luật giáo dục nghề nghiệp đã nêu trên. Bên cạnh đó, có một số thông tin về chính sách được ban hành vào năm 2014 có ảnh hưởng đến nội dung của Báo cáo cũng được lựa chọn để cập nhật.

Do nguồn lực và thời gian có hạn, Báo cáo Dạy nghề 2013 - 2014 cũng được xây dựng chủ yếu dựa trên cơ sở phân tích các nguồn số liệu đã được các cơ quan có thẩm quyền công bố, như Tổng cục Thống kê, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Tổng cục Dạy nghề. Có những số liệu vĩ mô có thể sai khác giữa các cơ quan công bố do cách tiếp cận

khác nhau, chúng tôi có chú giải rõ trong Báo cáo và kiến nghị người tham khảo lưu ý khi trích dẫn. Ngoài ra, Báo cáo cũng sử dụng kết quả của một số khảo sát có liên quan và một số báo cáo chuyên đề của Tổng cục Dạy nghề và của Viện Nghiên cứu Khoa học dạy nghề.

Ngoài lời nói đầu, Báo cáo gồm:

Phần I: Một số phát hiện chính

Phần II: Các nội dung chính của hệ thống dạy nghề (gồm 9 câu phần)

Danh mục tài liệu tham khảo

Phần phụ lục

Báo cáo Dạy nghề Việt Nam 2013 - 2014 được xây dựng trong khuôn khổ hợp tác quốc tế giữa Viện Nghiên cứu Khoa học Dạy nghề, Viện Đào tạo và Dạy nghề Liên Bang Đức (BIBB) và Tổ chức GIZ, do vậy, Báo cáo đã nhận được nhiều góp ý cả về ý tưởng, nội dung và kỹ thuật trình bày của hai tổ chức này. Ngoài ra, quá trình xây dựng Báo cáo có sự tham gia của các đại diện các Vụ, đơn vị trong Tổng cục Dạy nghề. Đồng thời, nhiều hội thảo, diễn đàn, tọa đàm khoa học đã được thực hiện để phục vụ cho việc xây dựng Báo cáo.

Tương tự như các Báo cáo trước, những nhận định, những đánh giá trong Báo cáo này hoàn toàn mang tính khách quan, khoa học, không nhất thiết phản ánh những quan điểm chính thống của các cơ quan quản lý nhà nước về dạy nghề.

Do năng lực và nguồn lực có hạn, Báo cáo Dạy nghề Việt Nam 2013 - 2014 không tránh khỏi khiếm khuyết. Ban soạn thảo rất mong nhận được sự góp ý của độc giả. Các góp ý xin gửi về Viện Nghiên cứu Khoa học Dạy nghề theo địa chỉ: Tầng 14 Trụ sở làm việc của Bộ Lao động- Thương binh và Xã hội, Lô D25, Khu đô thị mới Cầu Giấy, Hà Nội hoặc hộp thư điện tử: vienkhdn@gmail.com.

Ban soạn thảo

LỜI CẢM ƠN

Tiếp nối sự thành công của các Báo cáo Dạy nghề Việt Nam 2011 và 2012, được sự đồng ý của lãnh đạo Tổng cục Dạy nghề, Viện Nghiên cứu Khoa học Dạy nghề xây dựng và xuất bản Báo cáo Dạy nghề Việt nam 2013 - 2014.

Báo cáo được thực hiện bởi nhóm tác giả, gồm: PGS.TS. Mạc Văn Tiến (Trưởng nhóm), ThS. Phạm Xuân Thu, TS. Nguyễn Quang Việt, ThS. Nguyễn Thị Hoàng Nguyên; ThS. Đặng Thị Huyền; ThS. Mai Phương Bằng, ThS. Phùng Lê Khanh, ThS. Nguyễn Quang Hưng, ThS. Nguyễn Quyết Tiến, CN. Phạm Huỳnh Đức, ThS. Đoàn Duy Đông; CN. Nguyễn Bá Đông; CN. Nguyễn Thị Ngọc Dung; ThS. Bùi Thanh Nhân và các nghiên cứu viên khác của Viện Nghiên cứu Khoa học dạy nghề.

Nhân dịp xuất bản Báo cáo này, Viện Nghiên cứu Khoa học dạy nghề trân trọng cảm ơn PGS.TS. Dương Đức Lân - Tổng Cục trưởng Tổng cục Dạy nghề vì sự ủng hộ quý báu của ông cho thành công của Báo cáo; trân trọng cảm ơn PGS.TS. Cao Văn Sâm - Phó Tổng Cục trưởng vì sự chỉ đạo trực tiếp của ông cả về nội dung và cấu trúc của Báo cáo. Xin trân trọng cảm ơn lãnh đạo và những cán bộ có liên quan của các vụ, đơn vị thuộc Tổng cục Dạy nghề, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội đã giúp đỡ chúng tôi trong quá trình xây dựng Báo cáo.

Chúng tôi xin bày tỏ lời biết ơn chân thành đến TS. Horst Sommer, Giám đốc Chương trình đào tạo nghề Việt Nam của GIZ vì sự hỗ trợ cả vật chất và tinh thần cho nhóm viết báo cáo, bà Beate Dipmar - cố vấn kỹ thuật cao cấp và ông Nguyễn Đăng Tuấn cán bộ điều phối chương trình về những đóng góp kỹ thuật trong quá trình biên soạn Báo cáo, cũng như sự đóng góp của cán bộ khác trong Chương trình đào tạo nghề Việt Nam trong quá trình dịch thuật, thiết kế, in ấn và xuất bản Báo cáo này. Đặc biệt, xin trân trọng cảm ơn sự hợp tác có hiệu quả và liên tục của nhóm chuyên gia của Viện Đào tạo nghề Liên bang Đức (BIBB), gồm bà Brittavan Erckelens, bà Simone Flemming, bà Anika Jansen, ông Michael Schwarz, ông Steffen Horn. Nhân dịp này cho phép chúng tôi tỏ lòng cảm ơn tới ngài Chủ tịch Viện BIBB - GS.TS. Friedrich Hubert Esser vì sự giúp đỡ của ông

cho sự phát triển của Viện Nghiên cứu Khoa học dạy nghề nói chung và chất lượng Báo cáo Dạy nghề Việt Nam nói riêng. Rất mong nhận được sự hợp tác hỗ trợ tiếp tục của Quý Viện trong tương lai.

Xin được bày tỏ lời cảm ơn đến tất cả những người đã có những nhận xét, góp ý cho các báo cáo dạy nghề trước đây và góp ý cho Báo cáo này. Những ý kiến quý báu của Quý vị đã giúp chúng tôi hoàn thiện Báo cáo.

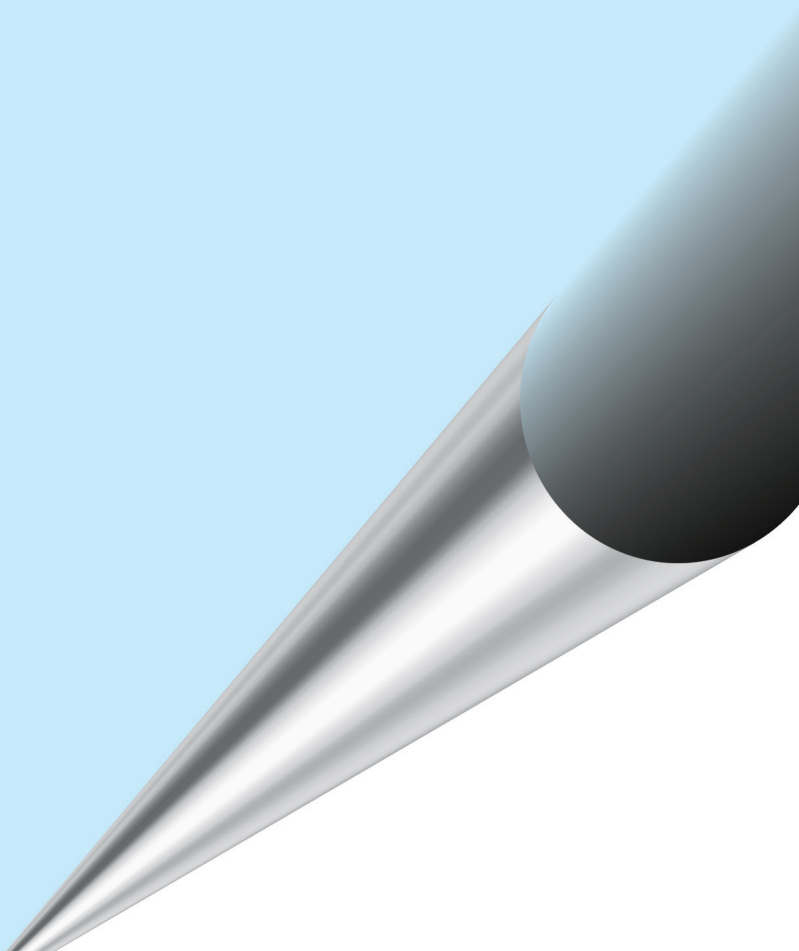
Cuối cùng, xin được bày tỏ lời cảm ơn chân thành tới toàn thể cán bộ, nghiên cứu viên của Viện Nghiên cứu Khoa học dạy nghề đã nỗ lực, cố gắng, khắc phục mọi khó khăn xây dựng nên Báo cáo này.

Trân trọng cảm ơn!

VIỆN TRƯỞNG

TS. Vũ Xuân Hùng

DANH SÁCH CÁC TỪ VIẾT TẮT

Tổ chức Chiến lược Hợp tác Kinh tế Ayeyarwady - Chao Phraya - Mê Kông	ACMECS
Ngân hàng Phát triển châu Á	ADB
Diễn đàn Hợp tác Á - Âu	ASEM
Hiệp hội các Quốc gia Đông Nam Á	ASEAN
Cán bộ quản lý dạy nghề	CBQLDN
Cao đẳng nghề	CĐN
Chương trình mục tiêu quốc gia	CTMTQG
Chuyên môn kỹ thuật	CMKT
Cơ sở dạy nghề	CSDN
Cơ sở vật chất-trang thiết bị	CSVC – TTB
Liên minh châu Âu	EU
Đầu tư trực tiếp nước ngoài	FDI
Tổ chức Hợp tác phát triển Đức	GIZ
Giáo viên dạy nghề	GVDN
Tổ chức Lao động Quốc tế	ILO
Hiệp hội Phát triển Năng lực nghề Nhật Bản	JAVADA
Cơ quan Hợp tác Quốc tế Nhật Bản	JICA
Giáo dục - Đào tạo	GDĐT
Giáo dục nghề nghiệp	GDNN
Kiểm định chất lượng dạy nghề	KĐCLDN

Kinh tế trọng điểm	KTTĐ
Kinh tế xã hội	KT-XH
Kỹ năng nghề quốc gia	KNNQG
Lao động - Thương binh và Xã hội	LĐTBXH
Lực lượng lao động	LLLĐ
Ngân sách địa phương	NSĐP
Ngân sách nhà nước	NSNN
Ngân sách trung ương	NSTW
Hỗ trợ phát triển chính thức	ODA
Sơ cấp nghề	SCN
Sinh viên	SV
Thị trường lao động	TTLĐ
Tiêu chuẩn kỹ năng nghề quốc gia	TCKNNQG
Trung cấp nghề	TCN
Trung cấp chuyên nghiệp	TCCN
Trung tâm dạy nghề	TTDN
Chương trình Phát triển Liên hợp quốc	UNDP
Trung học cơ sở	THCS
Trung học phổ thông	THPT
Công nghiệp hóa	CNH
Hiện đại hóa	HDH
Công nghệ thông tin	CNTT
Sư phạm dạy nghề	SPDN
Sư phạm kỹ thuật	SPKT
Cơ sở vật chất	CSVC
Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam	VCCI

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU	
LỜI CẢM ƠN	
DANH SÁCH THUẬT NGỮ CÁC TỪ VIẾT TẮT	
DANH MỤC HÌNH	
DANH MỤC BẢNG	
DANH MỤC HỘP	
MỘT SỐ PHÁT HIỆN CHÍNH	

1. TỔNG QUAN MỘT SỐ CHÍNH SÁCH PHÁT TRIỂN DẠY NGHỀ

BAN HÀNH TRONG NĂM 2013 - 2014.....1

1.1. Chính sách của Đảng, Nhà nước về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo.....	1
1.2. Chính sách phát triển giáo dục nghề nghiệp	3
1.3. Chính sách đào tạo nhân lực tay nghề cao	7
1.4. Chính sách phát triển trường nghề chất lượng cao	7
1.5. Chính sách đối với người học	8
1.6. Chính sách phân luồng học sinh sau trung học vào học nghề	10
1.7. Chính sách đào tạo nghề cho người lao động	12

2. MẠNG LƯỚI CƠ SỞ DẠY NGHỀ.....13

2.1. Mạng lưới cơ sở dạy nghề.....	13
2.2. Mạng lưới trường trung cấp chuyên nghiệp và cao đẳng	22
2.3. Đánh giá chung	24

3. GIÁO VIÊN VÀ CÁN BỘ QUẢN LÝ DẠY NGHỀ25

3.1. Giáo viên và cán bộ quản lý dạy nghề	25
3.2. Thực trạng đội ngũ giáo viên và cán bộ quản lý dạy nghề tại 40 trường công lập được đầu tư thành trường nghề chất lượng cao.....	31
3.3. Giáo viên trong các trường cao đẳng và trung học chuyên nghiệp.....	39